

Bertha en George Statius Muller, met Yaya Juanitá en vitó (opzichter) Kalu.

Een album met familieverhalen vertelt de geschiedenis van Curaçao: slavernij, politiek gedoe en vrolijk potverteren.

door Louis Cornelisse

Een zwarte vrouw zit bij de drijvende markt bij de pakken neer. Haar waar zit in rieten manden, een ijzeren emmer, een papieren zak, of los op de stenen. Een prentbriefkaart uit 1950. Op de volgende pagina een beeld van veertig jaar eerder: er staan strohoedvlechtsters op. Weemoedige beelden, uit een tijdperk dat Curaçao welvarend en vooral overzichtelijk was.

„Hij ging naar de Hendrikschool aan de hand van zijn oude *jaja*, zijn zwarte moeder met de onmetelijke, troostende boezem, en voelde zich veilig in de greep van de goede zwarte hand met de roze palm.” Het is een fragment uit 'Een vreemdeling op aarde' van de scherpzinnige, gevoelige en geestige Curaçaose schrijver Boeli van Leeuwen. Stukken uit zijn boeken wisselen de familieverhalen af, die door Ilse Marvee werden samengebracht in het boek 'Curaçaose Geschiedenissen'.

Ze komen van alle windstreken, de Curaçaose van vandaag. Sinds de gedeporteerde en vermoorde Indianen van het toneel waren verdwenen, voelen de blanke Europeanen zich de 'oorspronkelijke eilanders.' Rose Mary Allen: „Over de link met Afrika wordt niet vaak gesproken. 'We zijn Curaçaose' wordt er gezegd. Men schaamt zich voor de Afrikaanse afkomst en verzwijgt het. Als men refereert aan zwart zijn, wordt dat geassocieerd met Indianen. Dat hun verre familieleden Indianen waren. Dingen als 'als je mijn overgrootmoeder had gezien, had je

meteen een Indiaan gezien; zij had twee dikke vlechten.' Terwijl de persoon zo zwart was als ik weet niet wat.”

De Curaçaose komen uit Afrika, Europa maar ook uit het Midden-Oosten en Zuid-Amerika. Hun achtergrond werkt door in hun dagelijks bestaan, hun verscheidenheid bindt ook. Rose Mary Allen kijkt op één van de foto's als kleuter met twee prachtige strikken in het haar, pop op de schoot, in een riant fauteuil de camera in. Een zwart Europees kind in een oer-Hollands interieur.

Gibi Bacilio was voorbestemd priester te worden. „Thuis spraken we Papiaments en wat Spaans omdat mijn vader van Venezuela was. Op school werd ik voor het eerst geconfronteerd met Nederlands. Het was verboden Papiaments te spreken, zelfs op de speelplaats.” Bacilio is een man van de barricade, getuige ook een knipsel uit de krant *Amigoe*. Twee pagina's ervoor een foto met Gibi als *black power* voorman, omarmd door zijn vader en moeder.

Wim Statius Mullers vader nam plantage St Bastiaan over. „Hij werd weekendboer.” Zijn vader had goede contacten met alle groepen Curaçaose. „Maar elke relatie zat in een bepaald vakje, een wederzijds geaccepteerd vakje destijds”, schrijft Statius Muller. Op de voormalige plantage woonden nog arbeiders in hutjes. „Als kleine jongen trof ik daar mijn speelkameraadjes. Dat was in de jaren dertig. Tien jaar later was de plantage vrijwel verlaten. De lonen van de Shell waren hoger dan de marginale landbouw

kon betalen. De plantages bloedden dood.” Zijn broer George staat op een foto met de zwarte Yaya Juanitá en vitó (opzichter) Kalu die zijn zus

i Curaçaose reünie

Tienduizenden Nederlanders hebben ooit op Curaçao gewoond en gewerkt. Voor hen wordt vanaf half mei tot eind juni een reünie georganiseerd op het eiland. Bedrijven als Shell, Amstel en de KLM worden ingeschakeld oud-Curaçaogangers op te sporen. Er is een site geopend: www.curaçao-reunie.nl. Daar is informatie te vinden en kunnen oproepen worden gedaan.

Curaçaose marktvrouw, briefkaart van rond 1950.

Bertha zittend op een geit overeind houdt.

Naast de foto van Salma Saleh-Sasine en Gabriël Saleh uit 1933 staat een fragment uit Boeli van Leeuwens 'Schilden van leem': „Het is verbazingwekkend om te zien hoe zuinig de rijke omspringt met zijn rijkdom en hoe roekeloos de arme met zijn schamel bezit.” De arme verwekt volgens de schrijver overal kinderen, gaat naar casino's, kortom laat geen kans onbenut zijn ongeluk te vergroten. „Tot hij muurvast loopt en zich verkoopt aan de justitie, de psychiater of een Dominicaanse hoer, die onderdaan van Beatrix wil worden.”

Eén van de bekendste families op Curaçao is de Capriles-dynastie. In het boek staan vergeelde foto's van opa's en oma's. Een omslag van Salon Capriles te 'Curazao', waaruit blijkt dat in 1886 op hoog peil muziek gemaakt werd. De Whist-club *Sans Nom* (Geen Naam) hield in 1903 een verfijnde lunch. Op het menu staat bij ieder gerecht wie het geschonken heeft. Ook nu nog gekende namen komen naar voren: M. Curriel doneert de zalm, S. Maduro de aardappelen, J. Penha & M. Correa de paté, B. de Marchena het pruimendessert en E. Maduro de koffie met bonbons.

Van professor Valdemar Marcha en zijn familie staan prachtige portretten in het boek. Je ziet het geslacht groeien. Na de trouwfoto, staatsie-portret van grootmoeder, zijn er twee dokumenten afgedrukt. Een lijst van Mathias Erasmus van der Dijs, opgesteld als gevolg van de afschaffing van de slavernij. Ver-

meld staat Sarfina, de betovergrootmoeder van Valdemar Marcha. Sarfina en haar vijf kinderen, onder wie Marcha's grootmoeder Polonia, worden vrijgemaakt en krijgen de naam 'Van Thijs'. Eigenaar Van der Dijs kreeg als vergoeding van de staat voor alle 261 slaven 25 200 gulden.

'Curaçaose Geschiedenissen' vertelt het verhaal van de eilanders van binnenuit. Zo onthult Jaime Saleh, de oud-rechter en gouverneur, dat zijn ouders uit Libanon komen. De man staat vandaag de dag symbool voor de geslaagde Antilliaan. Een andere successory is die van Ram Boelchand. Zijn familie kwam uit India. Hun zaak is nog steeds een begrip.

Authentieke geschiedenissen zijn het geworden met boeiende, nog maar weinig getoonde foto's, archiefstukken en ansichtkaarten. Gelardeerd met puntige citaten uit het rijke oeuvre van Boeli van Leeuwen. Een fragment uit 'Een vreemdeling op aarde' sluit het boek af. De zoon des huizes deelt erin het bed met de wasvrouw. Hij weet niet dat de vorige avond zijn vader met haar heeft geslapen. Haar ondoordringelijke gezicht verradt niets van een triomf. Waarop Van Leeuwen eindigt met een Curaçaose wijsheid: „Wie een geheim bewaart is sterk; Wie twee geheimen bewaart is dubbel sterk. Daarom ook kan op het eiland nooit een rassenoerlog ontstaan: de blanke man heeft zijn eenzaamheid in de goede zwarte moeder begraven en tussen de blanke en de zwarte man staat de goede zwarte moeder van beiden.”

'Curaçaose Geschiedenissen', Ilse Marvee, isbn 9077808019. € 70.